

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№2(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 784 sahifa,
2-fevral, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Kasbiy mahorat va tajribalarni rivojlantirishning mazmuni, shakl va usullari	22
<i>Yo'ldasheva Feruzaxon Shavkatbekovna</i>	
O'zbek tili darslarida 5E modelini qo'llash orqali ta'lim sifatini oshirish: Chimboy tumani 36-sonli ixtisoslashtirilgan maktab misolida	26
<i>Kojamuratova Ulbosin Punkitbaevna</i>	
Shaxs ijtimoiy faolligi: tushuncha va tahlil.....	29
<i>Baxriyeva Nargiza Axmadovna</i>	
Fiziognomika va psixologik yondashuvlar asosida portret qalamtasviri ta'limini takomillashtirish.....	33
<i>Babadjanov Axmadjan Xudayberdiyevich</i>	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini pedagogik texnologiyalar asosida rivojlantirish	37
<i>Nusharov Bobir Bolbekovich</i>	
Личностные характеристики как ассимиляция системы отношений младших школьников и предмет воспитательного воздействия учителя	41
<i>Олимова Азиза Кахрамоновна</i>	
"Vitagen ta'lim texnologiyalari" asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'quvchilarda perseptiv qobiliyatni rivojlantirishga o'rgatishning didaktik imkoniyatlari	47
<i>Tursunboyeva Kamola Ilxomjon qizi</i>	
Ekologik ta'lim va tarbiya asosida talabalarda ekoturistik madaniyatni rivojlantirishning pedagogik-metodik asoslari.....	50
<i>Kamolov Baxtiyor Xasanboyevich</i>	
Individual ta'lim trayektoriyasi: maktabgacha yoshdagi bolalarda ekspressiv nutq buzilishlarining o'ziga xos xususiyatlari	54
<i>Fayziyeva Nozima Oybek qizi</i>	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida mantiqiy masalalardan foydalanish samaradorligi	59
<i>Ibragimova Nozima Ulug'bekovna, Pardayeva Hosila Qudratulla qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda tarbiyachining kreativ roli	64
<i>Botirova Lobar Kamolovna</i>	
O'quvchilarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirish.....	69
<i>Kaipova Tazagul, Kaipova Elmira</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini zamonaviy kasb-hunarlariga qiziqitirishda integrativ usullardan foydalanish	73
<i>Ergasheva Nigora Erkinovna</i>	
Proposals for the Development of Education in Teaching Musical-Historical and Theoretical Subjects	76
<i>Sobirova Gulkhayo Aktamjonovna</i>	
Raqamli ta'lim sharoitida talabalarda mediakompetentlikni rivojlantirishning nazariy asoslari.....	81
<i>Rustemov Abseit Trijan o'g'li</i>	
Hamkorlik ko'nikmalarini takomillashtirishga oid tajriba-sinov ishlarini tashkil etish mazmuni	85
<i>Baxramova O'ramol Uralovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining matn ustida ishlash orqali o'quvchilarning nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirishda nazariy asoslanish mohiyati.....	88
<i>Boxodirova Muxlisa Xoljigitovna</i>	
Zoologiya fanini o'qitish jarayonida talabalarining ilmiy-tadqiqot faolligini rivojlantirish mexanizmlari	92
<i>Dushekeeva Nasiba Rustembaevna, Arepbaev Islambek Muratbaevich</i>	
Ingliz tilini o'rganishda zamonaviy texnologiyalarning roli	96
<i>Ergasheva Mehriyona</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining tasviriy ko'nikmalarini shakllantirishning nazariy asoslari	100
<i>Jummayeva Sayyora Shokir qizi</i>	

The Role of Digital Technologies and Virtual Reality in Modern English Teaching Methodologies	104
Seilkhanova Rita Nurniyazovna, Kalbaeva Mexriban Elbrus qizi	
Sog'lom separatsiya orqali yoshlar sog'lig'ini mustahkamlash: tibbiy-psixologik yondashuvning empirik tahlili	109
Mavlyanova Surayo Sultanaliyevna	
Badiiy-tarixiy meros asosida pedagog shaxsini tarbiyalash: nazariya va amaliyot uyg'unligi	112
Qodirova Mavluda Maxodir qizi	
Gamified Programming Platforms: Analysis and Recommendations	116
Ra'nokhon Ne'matjon kizi Rakhimova	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida giperaktiv bolalar bilan ishlashning ilmiy-nazariy asoslari	123
Raimqulova Sojida Abdusaid qizi	
Qandli diabet bilan og'riqan bemorlarga pedagogik yordam ko'rsatish tizimi.....	126
Shermatova Yakut Sabirovna	
O'smirlar o'rtasida kiberbulling	129
Tashbekova Aziza Mirsuxbatovna	
Uzoq muddatli davolanishga muhtoj bolalar uchun tyutorlik yordamini tashkil etish	132
Tolipova Pokiza Xasan qizi, Isamuxamedova Dildora Raxmatilayevna	
Zamonaviy maktablarda xavfsizlik madaniyatining roli.....	135
Turdiyeva Zilola Jalilovna	
Global akademik reyting va raqobat muhitida xalqaro olimpiadalarning o'rni	138
Xalikova Umida Mirovna	
Tarbiyachining bolalarni tasviriy faoliyatga o'rgatish jarayonidagi o'rni	143
Xasanova Shaxnoza To'xtasinovna, Rahimova Umida Abdurasul qizi	
Biologiya darslarida TIMSS topshiriqlarini integratsiyalash.....	148
Zayniyev Suxrobjon Islombek o'g'li, Komiljonova Muslima Shuxrat qizi	
О трансверсальных компетенции воспитателя дошкольного образования.....	153
Садыкова Шоиста Акбаровна, Назарматова Дилшода Умаралиевна	
Talaba-yoshlarni mustaqil oilaviy hayotga tayyorlashning pedagogik-psixologik xususiyatlari	156
Kushakova Gulnora Egamkulovna	
Yosh oilalarda ajralishlarni bartaraf etishning pedagogik mexanizmlarini aksiologik yondashuv asosida takomillashtirish	160
Normurodova Gulnora Ikromovna	
Maktabgacha ta'lim tarbiyachilarining innovatsion faoliyatini rivojlantirish mexanizmlari	164
Mamadaliyeva Dildora Alisher qizi	
Psixologik zo'ravonlikning o'smirlarda destruktiv xulq shakllanishiga ta'siri	168
Jurakulova Dildora Ziyadullayevna	
Maktab maslahatchilarining boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari	172
Kazakova Saxiba Abdurayimovna	
Kichik maktab yoshi o'quvchilarida ongli intizomni tarbiyalashning samarali usullari.....	178
Ziyayev Adxamjon	
Lingvokulturologiyada konsept tushunchasining nazariy talqini	182
Jo'rayeva Nozima Nozim qizi	
Sport takomillashuvi bosqichida voleybolchilarning sakrash qobiliyatini rivojlantirish texnologiyasi	185
Shaimardanov Sherbek Abdurashid o'g'li	
Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalarda nutq rivojlanishining pedagogik-psixologik xususiyatlari	189
Teshaboyeva Feruza Raximovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasiga oilaning katta avlodi va ularning ta'siri.....	192
Ashirova Sojida Baxromovna	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining kasbiy-metodik tayyorgarligini differensial yondashuv asosida o'qitishning tarixiy pedagogik ildizlari	196
Bekmuratova Shoxida Ne'matjonovna	

Talabalarda yozuv kompetensiyasini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	200
<i>Jabborova Salomat Abdijalilovna</i>	
Integrativ o'qitish asosida bo'lajak logopedlarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish mazmuni.....	204
<i>Maxmudova Madinaxon Sobirxonovna</i>	
6-7 yoshli bolalarda mehnatsevarlik xislatlarini shakllantirishda xalq og'zaki ijodidan foydalanish	208
<i>Kasimova Dilrabo Baxadirovna, Omonxonova Muzayamxon Sarvar qizi</i>	
Bo'lajak surdopedagoglarni koxlear implantli bolalar bilan ishlashga tayyorlashda amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish texnologiyasi	213
<i>Raximova Xurshidaxon Sadikovna</i>	
Yevropa muhandislik ta'limi tajribasi asosida texnika yo'nalishlari talabalarida texnik kompetentlikni rivojlantirishning pedagogik mexanizmlari	217
<i>Xalikova Nargiza Abduvaliyevna</i>	
Tilning obrazli kuchi: perifrazalar turlari va xususiyatlari	221
<i>Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna</i>	
Inklyuziv ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf o'quvchilari bilan ishlashning pedagogik va psixologik xususiyatlari.....	224
<i>Zayirkulova Nozima Ilyas qizi</i>	
Mentorlik faoliyatida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish	229
<i>Zikriyayev Zokir Mamirovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida mustaqil fikrlashni rivojlantirish.....	232
<i>Xadicha Muxammadiyeva Karomatovna, Sunnatullayeva Amina</i>	
Professional kompetentlik va uning shaxs psixologik xususiyatlari bilan o'zaro bog'liqligi	235
<i>Artikova Nodira Shavkat qizi</i>	
Talaba qizlarni jismoniy faolligini rivojlantirish tasnifi va ularni orgatish metodikasi.....	240
<i>Otasheva Oysanamxon Hamidulla qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda shaxslararo munosabatlar o'rtasidagi bog'liqlik	245
<i>Bekchanova Kuvanch Roximovna</i>	
Voleybolchilarni tayyorlashda differensial vositalaridan foydalanishning zarurligini, ularning o'yin amplusini hisobga olgan holda aniqlash usullari	249
<i>Kambarov Kozimjon Ibragimovich</i>	
2-toifa diabet bilan bog'liq stressga qarshi kurashish strategiyalari va psixologik holatlar	254
<i>Sadikova Umida Botirovna</i>	
Boshlang'ich ta'limda vizual va multimediaviy texnologiyalarning pedagogik-psixologik ahamiyati	258
<i>Raximova Faridabonu Alisher qizi</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida VARK modeli asosida multimodal o'qitishni tashkil etish (OAK talablariga mos maqola).....	261
<i>Raximova Mushtariy Alisher qizi</i>	
Raqamli ta'lim muhitida veb-texnologiyalar asosidagi platformalarning dasturiy ta'minotini ishlab chiqish va optimallashtirish	264
<i>Zoxidov Jahongir Botirxonovich</i>	
Eshitishda nuqsoni bo'lgan koxlear implantli bolalar og'zaki nutqini umumta'lim jarayonida ona tili darslarida rivojlantirish metodikasi.....	272
<i>Isoqjonova Dilfuzaxon Muxtorjon qizi</i>	
Bo'lajak surdopedagoglarni mustaqil ta'lim jarayonida kasbiy malakani shakllantirishning samarali metodlari	276
<i>Teshabayeva Oyguil Fazliddinovna</i>	
Yetuklik yoshidagi ayollarda hayotdan qoniqish darajasiga o'ziga ishonch va o'z-o'zini qadrlashning ta'siri	280
<i>M. R. Sultonova</i>	
Shifoxonalarda tashkil etilgan maktablarda bemor o'quvchilar bilan faoliyat olib boruvchi pedagoglarga qo'yiladigan talablar	284
<i>Umarova Saboxon Minavvarovna, Abdusattorova Gulxumor</i>	

Chet til ta'limida mustaqil ishni tashkil etish masalalariga doir	287
Erkayev Elmirza Temirovich	
10–11 yoshli futbolchilarda tezkorlik sifatini rivojlantirish metodikasi.....	294
Ishmuratov Hasanboy Karimjonovich	
Jismoniy tarbiya darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining samaradorligini oshirish usullari	298
Yaqubov Arslon Maxmudovich	
Mahmudxo'ja Behbudiy faoliyati va uning o'rganilishi	301
Dinora Eshboyeva Alisher qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarda axloqiy kompetensiyalarni kasbiy faoliyatida qo'llay olish. Axloqning kelib chiqishi va asoslanish masalasini nazariy tahlil qilish	306
Shaxayev Bauirjan Seytgalievich	
Maktabgacha ta'limda STEAM ta'lim texnologiyalarini qo'llashda raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish	310
Ahmedova Zuhraxon Mamurovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarda elementar matematik tasavvurlarni shakllantirishning dolzarbligi va zaruriyati	314
Mirzabayeva Zebo Umarovna	
Elektrolitlarda elektr toki mavzusini o'qitishda noto'g'ri tasavvurlar va ularni bartaraf etish metodikasi	317
Xoliqov Qurbonboy To'ychiyevich	
Mediata'lim asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining milliy tarbiya faoliyatini takomillashtirish .	323
Ibodullaeva Dildora Shukrulla qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida inklyuziv ta'limga jalb etilgan imkoniyati cheklangan bolalar bilan ishlashda montessori metodikasining uyg'unligi	327
Ismatova Shodiya Ne'matilla qizi, Xaydarova Shaxlo Narzullayevna	
XIV asr oxiri va XV asr boshlari turkiy tillar taraqqiyotini o'rganishda "Kitob ul-Bulg'at" asarining lingvistik tadqiqi	332
Tursunaliyeva Muslimabonu Abduvosit qizi	
Informatika ta'limida interfaol o'quv majmualari asosida o'yinli texnologiyalarni qo'llash orqali o'quvchilarning bilim va kompetensiyalarini rivojlantirish.....	336
Nabiyev Feruz Abdumannonovich	
STEAM loyihalari asosida maktab o'quvchilarida tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish.....	341
Choriyor Maxmatraimov Eshmatovich	
Psixolog talabalarda tolerantlik va madaniyatlararo kompetensiyalarni shakllantirish	345
Akbaraliyeva Asilaxon Tojiddinovna	
Raqamli ta'lim muhitining pedagogik salohiyati asosida o'quvchilarning kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish (texnologiya fanini o'qitish misolida).....	348
Kulboyeva Dilnoza Abdug'ofurovna	
O'zbek tili – faxrim, g'ururim	351
H. Shukurova, M.Jumanazarova	
Zamonaviy dars – pedagogik ijodkorlikning asosiy maydoni.....	355
M. Kuzibayeva	
Talabalarni ta'lim jarayonida sun'iy intellekt elementlaridan foydalanishga tayyorlash metodikasini takomillashtirish.....	358
Mastonov Jahongir Mamatqul o'g'li	
Raqamli maktabda yashil o'quv dasturi: kengaytirilgan va virtual reallik texnologiyalari bilan integratsiyaning pedagogik modeli.....	362
Maxmudov Abdiqodir Yusupovich	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida kasbiy faoliyat jarayonida pedagogik empatiyani shakllantirish pedagogik muammo sifatida	367
Orinbaeva Jarqinay Djuginis qizi	
Gamified Programming Platforms: Analysis and Recommendations	371
Ra'nokhon Ne'matjon kizi Rakhimova	

Bo'lajak o'qituvchilarning raqamli kompetentligini rivojlantirishda nazariya va amaliyot integratsiyasi muammolari	377
Sh. A. Xujakulov, T. B. Kadirov	
Uzoq muddat davolanayotgan bolalarning matematik savodxonligini oshirishda fanlararo bog'lanishning roli.....	383
Tursunova Dildora Ziyadullayevna, Ochilov Orazbek Qosim o'g'li	
Sayyid Burhoniddin Muhaqqiq Termiziyni "Maorif" asarida bilish etikasi va ma'naviy-axloqiy tarbiya	387
Tursunova Nilufar Samiyevna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining og'zaki nutqini rivojlantirishning psixologik xususiyatlari	393
Tursunova Saida Isakovna	
Yosh avlodni tarbiyalashda hamkorlik tarbiya texnologiyasining o'rni	396
Pirlijeva Gulmira Botir qizi	
Integrativ raqamli-didaktik yondashuv asosida interfaol o'quv majmuallardan foydalanish muammolari va rivojlanish istiqbollari.....	400
Nabiyev Feruz Abdumannonovich, Mamanazarov Baxrom Jumonovich	
Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarni tasviriy faoliyatda bilish jarayonlarini rivojlantirish	405
Sadirova Kamola Giyozovna	
Kurash sport turining yoshlar jismoniy va ma'naviy rivojlanishidagi ahamiyati.....	409
O'razboyeva Adiba Abdug'ani qizi	
Bo'lajak oilaviy shifokorlarning kasbiy motivatsion rivojlanishini ta'minlashning pedagogik yondashuvlari.	413
Xalmuxamedov Bobir Taxirovich	
О развитии учебно-познавательной деятельности студентов	418
М. Халикова	
Психологические механизмы искажения истины в процессе социализации: нормативно-когнитивная модель и смешанное эмпирическое исследование	421
С. Ю. Нишанов	
Методы повышения речевой активности студентов в процессе обучения иностранному языку.....	425
Утешова Зернегул Хурметуллаевна	
Prenatal va erta chaqaloqlik rivojlanishi va rivojlanishning biologik asoslari	429
N. Mirbabayeva	
O'smir shaxsining rivojlanishi	433
Matyakubova Shohista Odamboy qizi	
O'zbekistonning ma'naviy va madaniy hayotida jadidlarning tutgan o'rni	435
N. M. Qodirova	
Development of Physical Qualities Through the Use of Special Physical Exercises With Student Participation.....	439
Rikhsiev Dilshod Shavkatovich	
Tabiiy fan darslarida STEAM ta'lim texnologiyasidan foydalanishning ahamiyati	442
Umaraliyeva Baxtilaxon Raxmonali qizi	
Special Physical Exercises in Coxarthrosis During the Preoperative and Postoperative Periods of Rehabilitation.....	446
Valiev Farrukh Nigmatjonovich	
Роль цифровых технологий и дидактических принципов в учебных практик.....	449
Байметов М. М.	
Uzoq muddat davolanishga muhtoj bo'lgan o'quvchilarning ijtimoiy moslashuvchanlik ko'nikmalarini shakllantirish – didaktik zaruriyat shafatida	453
Xoliqulova Dilnoza Sheraliyevna	
Boshlang'ich sinf o'qish savodxonligi darslarida amaliy metodlar asosida kollaborativ va kommunikativ ko'nikmalarini shakllantirish	457
Farsaxonova Mastura Jalol qizi	
Maktabgacha ta'limni rivojlantirishning yangi tamoyillari	464
O'tayev Akram Yo'ldoshevich	

Chet tilda tinglab tushunishdagi muammolar va ularni bartaraf etish usullari	467
<i>Jumayeva Gulxan Amrullayevna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning verbal-kasbiy kompetensiyalarini takomillashtirishning ijtimoiy ahamiyati	471
<i>Nematova Gulsanam Abdullayevna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida "Tibbiy biologiya. Umumiy genetika" fanini o'qitishning psixologik jihatlarining amaliy ahamiyati.....	476
<i>Sharipova Farida Salimddjanovna</i>	
Fransuz tili ta'limida madaniyatlararo muloqot kompetentsiyasini rivojlantirishning pedagogik tizimi	483
<i>Muzaffarova Nodira Mardonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida takomillashtirilgan sifat menejmentini amaliyotga tatbiq etish bo'yicha tajriba-sinov ishlari.....	488
<i>Mirzayeva Shaxida Abidinbiyevna, Mamanazarova Nargiza Komildjanovna</i>	
Maktab ta'lim jarayonida interaktiv simulyatoralarni VISC-5E pedagogik modeli asosida integratsiya samaradorligini tahlil qilish (Ixtisoslashtirilgan maktablar misolida).....	492
<i>Qo'chqorov Shaxzod Begali o'g'li, Turabdjnov Sadritdin Maxamatdinovich</i>	
Rinolaliyada tovushlar talaffuzining rivojlanish xususiyatlari	500
<i>Baltabayeva Durdona Erkin qizi</i>	
Intellectual mulk egalari muvaffaqiyatga erishishning psixologik omillari	504
<i>Shamshetov Jiyenbay Karamaddinovich</i>	
O'zbek xalq ertaklarida bola shaxsi ijtimoiy shakllanishiga doir pedagogik qarashlarning ifodalanishi	507
<i>Askarova Zuhra Shavkat qizi</i>	
Turkiy yozma yodgorliklarda soletsizm fenomeni: genezisi va funksional xususiyatlari	511
<i>D. A. Raxmatova</i>	
Bo'lajak pedagoglarni bolalar ijtimoiylashuvini boshqarishga tayyorlash metodikasi	517
<i>Toxtasunova Gulbaxor Abdurazzakovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida "Raqamli direktor" axborot-boshqaruv tizimini joriy etish va undan foydalanish mexanizmlari	521
<i>Berdaliev Gulasal Abdukunduzovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda refleksiv kompetensiyalarni rivojlantirishda o'yinning ahamiyati	526
<i>Xomidova Dilorom Abduraxmonovna, Xoshimova Zuxra Sulton qizi</i>	
Current Problems of Teaching Instrumental Performance in the Field of Music Pedagogy	531
<i>Mirsadullaev Mirlaziz Mirmuslimovich</i>	
Methods of Forming the Readiness of Students With Disabilities for Lessons Using an Individual Approach.....	535
<i>Kuzieva Gulnoza Makhamadaliyevna</i>	
Pedagogical Factors in Enhancing Performance Skills in a Choral Ensemble	540
<i>Akhmedov Bakhodirkhon Sayfiddinovich</i>	
Yassaviy hikmatlarini adabiy sharhlash usuli orqali o'qitish.....	545
<i>Kenjayeva Rayhona Muzaffar qizi</i>	
Yosh suzuvchilarning jismoniy tayyorgarligini takomillashtirish usullari: kinematik zanjir va integrativ yondashuv	550
<i>Yuldashova Madina Murodjon qizi</i>	
10–13 yosh suzuvchilarning tezkorlik jismoniy sifatlarini rivojlantirish usullari: sezgir davr va sportga xos yondashuv	556
<i>Ortiqova Ma'muraxon G'ulom qizi</i>	
Yosh taekvondochilarda qat'iy tartiblashtirilgan mashqlar (pumse)da tezkorlik jismoniy sifatlarini rivojlantirish usullari	563
<i>Vahobov Asadbek Akramjon o'g'li</i>	
O'zbek jang san'ati bilan shug'ullanuvchi sportchilarning tezkorlik jismoniy sifatlarini rivojlantirishda integrativ-milliy yondashuv usuli	570
<i>Jo'raboyeva Odinaxon Umid qizi</i>	
Maktab o'quvchilarini stol tennisi sport turiga qiziqtirish va ularning umumiy jismoniy tayyorgarligini oshirish metodikasi	576
<i>Azimova Dilnoza Raximjon qizi</i>	

Tibbiy madaniyatning psixologik xususiyatlari	579
<i>Asrarchanova E'tibor Abduvahob qizi</i>	
Shaxsda agressiv xulq-atvorni shakllanishi borasida xorij psixologlarining yondashuvlari	582
<i>Xojiakbarova Dildora Abdug'afforovna</i>	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashda milliy qadriyatlardan foydalanish texnologiyalari.....	586
<i>Sodiqova Shoista Akbarovna, Lutfullayeva Iroda Abduvahob qizi</i>	
Til ta'limining hozirgi holati.....	590
<i>Kushkarbekova Marjan Usenovna</i>	
Talabalarning ijodiy rivojlanishida kretivlikning asosiy yo'nalishlari	593
<i>Alimova Gulchehra Qobilovna</i>	
Xorijiy tillarni o'rganishda yozma nutqning ahamiyati.....	596
<i>Safarova M. A.</i>	
Qoraqalpoq sinflarda o'zbek tili fanini o'qitishning lingvodidaktik asoslari.....	600
<i>Venera Allashova Tanirberdievna</i>	
Интеграция искусственного интеллекта в образование: польза или вред.....	602
<i>Karimbayev Atabek Merdanovich</i>	
Tibbiy kimyo darslarida talabalarning klinik tafakkurini rivojlantirish usullari	606
<i>Xolmurodova D. K., Safarova N. S.</i>	
Intellektual avlod – sog'lom jamiyat poydevori: tibbiyot talabalarining o'quv jarayonida kommunikativ kompetentligiga ta'sir etuvchi psixologik omillar.....	610
<i>Tursunbekova Nozima</i>	
Sportning voleybol turi bo'yicha talabalar o'rtasida musobaqalar tashkil etish va o'tkazishda raqamli texnologiyalardan foydalanish	613
<i>Roziqov Normurod Elmonovich</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining axborot kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	618
<i>Xalilayev Batirjon Taxirovich</i>	
Inklyuziv ta'lim sharoitida alohida yordamga muhtoj bolalar integratsiyasi va korreksiyasi.....	622
<i>Olimova Nodirabegim Ibroximjon qizi, Sulaymonova Shahnoza Alisher qizi</i>	
Sportning gandbol turi bo'yicha talabalar o'rtasida musobaqalar tashkil etish va o'tkazish texnologiyalarini takomillashtirish	626
<i>Berdiyev Jamshid Baxriddinovich</i>	
18–21 yoshdagi talaba futbolchilarning musobaqa faoliyati jarayonida hujum harakatlarining miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari	631
<i>Djemilov Temur Rasimovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining jismoniy tarbiya darslarida harakatli o'yin vositalari orqali sog'lomlashtiruvchi mashg'ulotlar samaradorligining ahamiyati.....	636
<i>Eshpo'latova Dilnoza Mamaniyoz qizi</i>	
Ota-ona bilan munosabatlarning maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishiga ta'siri.....	641
<i>Izaitullayeva Lazokat Eshimboyevna</i>	
Yosh futbolchilarning jismoniy tayyorligini oshirishda kompleks mashg'ulot tizimining samaradorligi.....	646
<i>Zaripova Farida Abdullayevna, Kamoliddinov Sharif Kamoliddin o'g'li</i>	
Boshlang'ich tayyorgarlik bosqichida sport gimnastikasi mashg'ulotlarini rejalashtirishning ilmiy-uslubiy asoslari.....	650
<i>Mirzayev Dilshod Xamidovich</i>	
Mahalla – “jonli muzey”: 6–7 yoshli bolalarda milliy g'ururni lokal identifikatsiya orqali kuzatish modeli.....	654
<i>Omondavlatova Diyora Otabekovna</i>	
Yengil dizatriyalı bolalarda nutqning bo'g'in tuzilishi va uning shakllanish xususiyatlari.....	658
<i>Pardayeva Muxlisa Furqat qizi</i>	
Ochilmagan bo'z qalblar hazor.....	662
<i>Eshpulatova Saodat Maxmatovna</i>	

Speaking Fluency Development Based on CEFR Linguistic.....	665
Abdullayeva Charos Farkhodovna	
Integrating Visual-Based Activities in English Lessons for Primary School Pupils	670
Ataullayev Fazliddin	
Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning boshlang'ich ta'lim sifat va samaradorligiga ta'siri	674
Bovanova Umida Abduvahobovna, Ashurova Dildora Baxtiyor qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv faoliyatini rivojlantirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining roli	679
Bovanova Umida Abduvahobovna, Radjabova Gulchexra Xalbayevna	
Lotin tilini o'qitishda metodlarning qo'llanilishi va uning ahamiyati	683
Eshmurodova Shirin Oybekovna	
Nutqiy kompetensiyani integratsion o'qitishda yangi metodlari va usullari	686
Fayzullayev Sarvar Ibrohim o'g'li	
Talabalarda affilativ motivatsiyani rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari va komponentlari	689
Omonova Nilufar Omon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ta'lim samaradorligini oshirishda gamifikatsiya elementlaridan foydalanishning o'rni	694
Ovxunov Iqboljon Abdunabiyeovich, Qodirova Sarvinoz Bahodir qizi	
Tikuv texnologiyalari asosida o'quvchilarning amaliy topshiriqlar bajarish ko'nikmalarini rivojlantirish	698
Qulmamatova Xurshida Abduxamidovna	
Bo'lajak muhandislarning xorijiy til bilish ko'nikmalarini rivojlantirishda individual va differensial yondashuvlar uyg'unligi	702
Qurbonova Nafisa Saidjonovna	
Tárbiya párin oqítw arqalı oqíwshlardín kreativ qábiletin rawajlandırıw.....	706
Reymova Gulaim	
Mirishkor toponimlarining leksik-semantik xususiyatlari	710
Ro'ziyeva Hilola Fayzulla qizi	
Taekvondochilarning jismoniy tayyorgarligini oshirish metodikasi	714
Saydaxmadov A'zamxon Valixonovich, Qosimova Nargizaxon Rustamxon qizi	
The Role of Music in Human Spiritual Development and Educational Significance.....	717
Shokirkhonov Bakhtiyorxon Botirkhonovich	
Boshlang'ich ta'limda tabiatga ongli munosabatni shakllantirishning nazariy metodologik asoslari.....	722
Sayfedinova Dildora Ikramiddinova	
Gematologik-onkologik kasalliklarga chalingan o'quvchilar uchun gosptal maktablarida ta'lim jarayonini tashkil etish	726
Isamuxamedova Dildora Raxmatillayevna, Qayumova Sabrina To'liqin qizi	
Neologizmlar – badiiy matnda uslubiy vosita sifatida	730
Ibragimova Shoira Normuminovna	
Optimisation of Technical and Physical Potential in the Implementation of the Rotational Method of Pushing the Core.....	733
Tajimbetov Anvar Tengelbayevich	
Magistrlarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish – kasbiy faoliyatda o'z-o'zini shakllantirish omili sifatida.....	736
Turmatov Jaloliddin Raxmatullayevich	
Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak o'qituvchilarda informatsion-analitik kompetentlikni rivojlantirish modeli	743
Usmonova Kamola Erkinovna	
Bo'lajak chet tili o'qituvchilarining ijtimoiy lingvistik kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmlari.....	749
X. A. Suyunova	
Tinglab tushunish kompetensiyasini rivojlantirishda autentik materiallarning o'rni	752
Xudoyberdiyeva Zumrat Xudayberdiyevna	
Motivatsiya – inson faoliyatini harakatga keltiruvchi psixologik omil sifatida	756
Yo'ldoshev Javlon Ablanazar o'g'li	

Цифровые технологии и искусственный интеллект в обучении иностранным языкам: теоретико-методологический анализ	760
<i>Абидова М. И., Абидова Д. М.</i>	
Сюжетно-ролевая игра как способ психоэмоционального развития детей дошкольного возраста, находящихся на длительном лечении.....	764
<i>Амитова Майисия Рахмателлаевна</i>	
Эффективные приемы презентации лексики на уроках иностранного языка	767
<i>Гилязиева Насиба Михайловна</i>	
Речевые действия в методике формирования коммуникативной компетенции при обучении РКИ...	770
<i>Ислямова Сония Юнусовна</i>	
Трансформация ценностей, связанных с физической активностью, у представителей разных поколений: результаты современных исследований	779
<i>У. Ш. Салимов</i>	

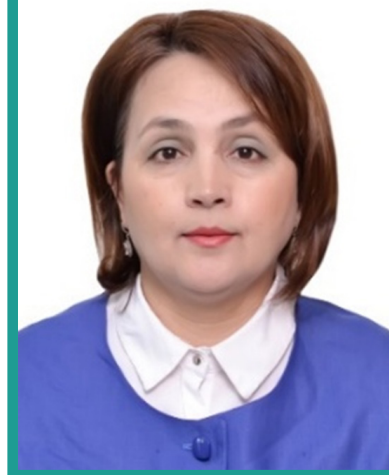

BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING VERBAL-KASBIY KOMPETENSIYALARINI TAKOMILLASHTIRISHNING IJTIMOIY AHAMIYATI

Nematova Gulsanam Abdullayevna

Nizomiy nomidagi O'zMPU dotsenti

Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

<https://orcid.org/0009-0006-5470-9199>

Annotatsiya: Mazkur maqolada bo'lajak fransuz tili o'qituvchilarining verbal-kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish masalasi ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqot globallashuv sharoitida xorijiy til o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligida verbal muloqotning o'rni va ahamiyatini aniqlashga qaratilgan. Verbal muloqot shaxs ichidagi, shaxslararo, kichik guruh va jamoatchilik bilan muloqot toifalari asosida o'rganildi. Tajriba-sinov ishlari integratsiyalashgan o'quv modullari asosida olib borildi hamda kognitiv, operativ va shaxsiy-ijodiy mezonlar orqali baholandi. Natijalar tajriba guruhi talabalari verbal-kasbiy kompetensiyasining sezilarli darajada oshganini ko'rsatdi va tadqiqot gipotezasining samaradorligini tasdiqladi.

Kalit so'zlar: verbal muloqot, kasbiy kompetensiya, chet tili o'qituvchisi, verbal-kasbiy kompetensiya, integratsiyalashgan ta'lim, kognitiv mezon, shaxsiy-ijodiy rivojlanish, kommunikativ ko'nikma, pedagogik tajriba.

Abstract: This article examines the theoretical and practical aspects of developing verbal-professional competence in future teachers of French. The study aims to identify the role and significance of verbal communication in professional teacher training under conditions of globalization. Verbal communication is analyzed through four categories: intrapersonal, interpersonal, small-group, and public communication. The experimental research was conducted using integrated instructional modules and evaluated according to cognitive, operational, and personal-creative criteria. The findings demonstrate a significant improvement in the verbal-professional competence of students in the experimental group and confirm the effectiveness of the proposed methodology, thereby supporting the research hypothesis.

Key words: verbal communication, professional competence, foreign language teacher, verbal-professional competence, integrated education, cognitive criterion, personal-creative development, communicative skills, pedagogical experiment.

Аннотация: В статье рассматриваются теоретические и практические аспекты развития вербально-профессиональной компетентности будущих учителей французского языка. Исследование направлено на определение роли вербальной коммуникации в профессиональной подготовке учителей иностранного языка в условиях глобализации. Вербальное общение анализируется по четырём категориям: внутриличностное, межличностное, групповое и публичное общение. Опытно-экспериментальная работа проводилась на основе интегрированных учебных модулей и оценивалась по когнитивным, операционным и личностно-креативным критериям. Полученные результаты свидетельствуют о значительном повышении уровня вербально-профессиональной компетентности студентов экспериментальной группы и подтверждают эффективность выдвинутой гипотезы.

Ключевые слова: вербальная коммуникация, профессиональная компетентность, учитель иностранного языка, вербально-профессиональная компетентность, интегрированное обучение, когнитивный критерий, личностно-творческое развитие, коммуникативные навыки, педагогический эксперимент.

KIRISH

Bugungi globallashuv sharoitida jahon ta'lim tizimida yuqori axloqiy fazilatlarga ega, milliy va diniy bag'rikenglik ruhida tarbiyalangan, boshqa xalqlarning tili, madaniyati va qadriyatlariga hurmat bilan munosabatda bo'ladigan, raqobatbardosh va mobil mutaxassislarni tayyorlashga alohida e'tibor qaratilmoqda. Mazkur jarayonda innovatsion ta'lim texnologiyalarini amaliyotga joriy etish, bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy va shaxsiy kompetensiyalarini, xususan, verbal-kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

Yangi O'zbekiston sharoitida ta'lim va ilmiy-tadqiqot muassasalarida bo'lajak o'qituvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish, kasbiy faoliyatda mustaqil qaror qabul qilish, o'quv jarayonini modellashtirish va zamonaviy ta'lim texnologiyalarini loyihalashga tayyorligini ta'minlashga qaratilgan tizimli ishlar amalga oshirilmoqda.

Ushbu jarayonda verbal-kasbiy kompetensiyani takomillashtirish o'qituvchining kasbiy muvaffaqiyati va ta'lim samaradorligini belgilovchi muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda.

Shuningdek, bo'lajak o'qituvchilarni xorijiy til orqali kasbiy faoliyatga tayyorlash, ta'lim sifatini xalqaro standartlar darajasiga ko'tarish, xorijiy til ko'nikma va malakalarini rivojlantirish darajasini diagnostika qilish, modulli ta'limni joriy etish hamda kasbiy kommunikativlikni takomillashtirishga qaratilgan ilmiy tadqiqotlar alohida ahamiyat kasb etmoqda. Bu esa bo'lajak o'qituvchilarning verbal-kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish masalasini ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan chuqur o'rganishni taqozo etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

1. Kompetentlik tushunchasining ilmiy talqinlari

Bugungi kunda O'zbekiston va xorijiy ta'lim hamjamiyatida "kompetentlik" tushunchasiga nisbatan yagona va bir ma'noli ta'rif mavjud emas. Mazkur holat ushbu tushunchaning turli ilmiy maktablar, nazariy yondashuvlar hamda tadqiqotchilarning metodologik pozitsiyalariga ko'ra turlicha talqin qilinishi bilan izohlanadi. Shu bois kompetentlik masalasi zamonaviy pedagogika fanida ochiq va muhokamaga boy ilmiy kategoriya sifatida qaralmoqda.

Kompetentlikka oid ta'riflarning xilma-xilligi uning murakkab va ko'p qirrali mohiyatini aks ettiradi. U nafaqat bilim va ko'nikmalar majmuini, balki shaxsning kasbiy faoliyatda ushbu bilimlarni samarali qo'llay olish qobiliyatini ham o'z ichiga oladi.

"Kompetensiya" va "kompetentlik" tushunchalarining o'zaro bog'liqligi

Zamonaviy ilmiy adabiyotlarda "kompetentlik" tushunchasi bilan bir qatorda "kompetensiya" atamasi ham keng qo'llanilib, ular o'rtasidagi munosabat masalasi alohida ilmiy ahamiyat kasb etadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, mazkur tushunchalar mazmunan yaqin bo'lsa-da, ular aynanlikni emas, balki o'zaro to'ldiruvchanlikni ifodalaydi.

V.A. Adolfning yondashuviga ko'ra, kompetentlik shaxsda mavjud bo'lgan bilim, ko'nikma va malakalarning umumiy yig'indisi sifatida talqin qilinsa, kompetensiya ushbu imkoniyatlardan amaliy faoliyat jarayonida foydalanish qobiliyatini anglatadi [Адольф В.А., 1998: 45]. Ushbu qarash kompetentlikni shaxsning integral va dinamik xususiyati sifatida tushunishga metodologik asos yaratadi.

B.T. Ashurovning fikricha, kompetentlik sifatlarini o'zida shakllantirgan mutaxassis o'z kasbining yetuk ustasi bo'lib, har qanday jabhada ham o'z faoliyatini muvaffaqiyatli olib borishi uchun doimiy ravishda o'z bilim va mahoratini oshirib, zamonaviy pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini, ilg'or pedagogik tajribalarni, metod va usullarni muntazam o'rganish orqali pedagogik kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirib boradi [Ashurov A., 2020: 13].

K.D. Riskulova esa o'z ta'rifida "kompetensiya" u yoki bu kasb egasiga zarur bo'lgan kasbiy qonuniyatlar, tamoyillar, talablar, qoidalar, burch, vazifa hamda majburiyatlar, shuningdek, shaxsiy deontologik me'yorlar yig'indisini anglatadi, deya ta'riflaydi. Kompetentlik esa shaxsning integral xususiyatlari bilan bog'liq bo'lib, kompetensiya me'yorlarini jamiyat talablaridan kelib chiqqan holda kreativlik asosida o'z ish tajribasida namoyon etish mahoratidir. Kompetentlikning asosiy mezonlari esa samarali faoliyat va raqobatbardosh kadrlar tayyorlash bilan belgilanadi [K.D. Riskulova, 2017: 83-b.].

D.R. Pulatovanning fikricha, kompetensiya – egallangan bilim, ko'nikma va malakalarni shaxsiy, kasbiy va ijtimoiy faoliyatda amaliy qo'llay olish layoqatini takomillashtirishga yo'naltirilgan ta'lim natijasidir. U bo'lajak o'qituvchilarda mustaqil fikrlash, faol fuqarolik pozitsiyasiga ega bo'lish, tashabbuskorlik, ta'limda innovatsion texnologiyalardan oqilona foydalanish, ongli ravishda kasb-hunar tanlash, sog'lom raqobat hamda umummadaniy ko'nikmalarni shakllantiradi [D.R. Pulatova, 2022: 96–99-b.].

D.O. Ximmataliyevning ta'kidlashicha, kompetentli yondashuv ta'lim texnologiyasida muhim o'zgarishlarni talab qiladi. Shuning uchun oliy ta'lim muassasalari oldida maxsus texnologiyalar va ularni ta'lim jarayonida amalga oshirish usullarini ishlab chiqish vazifasi turadi [D.O. Ximmataliyev, 2020: 51–76-b.].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda bo'lajak chet tili o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasi tarkibida verbal muloqot asosiy, majburiy va istiqbolli komponent sifatida talqin qilinadi. Verbal muloqot xorijiy tillarni yetarli darajada egallash bilan bir qatorda, shaxsning ijtimoiy-tarixiy tajribani o'zlashtirish, uni avlodlarga uzatish, shuningdek, samarali muloqot orqali faoliyatini rejalashtirish va boshqarish qobiliyatini ham qamrab oladi.

Verbal muloqotning asosiy tarkibiy ko'nikmalari samarali nutq va faol tinglashdan iborat. Samarali nutq so'z tanlovi, talaffuz aniqligi va nutq mazmunining tinglovchi tomonidan to'g'ri qabul qilinishiga yo'naltirilgan

kommunikativ strategiyalarni talab etadi. Xabar mazmuni va shaklining mosligi muloqot samaradorligini belgilovchi muhim omil hisoblanadi.

Faol tinglash esa verbal muloqotning ajralmas qismi bo'lib, muloqot jarayonida suhbatdoshni diqqat bilan eshitish, uning asosiy g'oyasini anglash va baholashdan tiyilish kabi jihatlarni o'z ichiga oladi. Tadqiqotlarda ko'rsatilishicha, samarali muloqot tinglash madaniyatining rivojlanganligi bilan chambarchas bog'liqdir [Ne'matova, G.A., 2022: 7–8]. Tinglash ko'nikmasini rivojlantirish uchun ma'ruzachiga to'liq e'tibor qaratish, ochiq fikrni saqlash, chalg'ituvchi omillardan imkon qadar uzoq bo'lish tavsiya etiladi.

Shuningdek, samarali verbal muloqot pedagogik jarayonda talabani shaxsiy, kasbiy va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda tashkil etilishi zarur. Bunda muloqotni asosiy g'oyadan boshlash, dalillarni mantiqiy ketma-ketlikda bayon etish hamda talabalarning tayyorgarlik darajasiga mos kommunikativ strategiyalarni tanlash muhim ahamiyat kasb etadi. Tadqiqot doirasida verbal muloqot bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligi jarayonida to'rt toifa asosida tahlil qilindi.

1-jadval: Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarlik jarayonida verbal muloqot toifalari

№	Verbal Muloqot toifalari	Verbal muloqot toifalari tasnifi
1	Shaxs ichidagi muloqot	Bu ovozli suhbat uchun yo'nalish. Siz o'zingiz bilan suhbatlashasiz va fikringizni bildirasiz. Agar siz o'zingiz bilan muloqot qilsangiz, ijodiy fikrlashda ishonch va ravshanlikka ega bo'lasiz. Bu qaror qabul qilishda, jumlar tuzishda, mos so'zlarni topishda va boshqalar bilan muloqot qilishning samarali usullarini topishda yordam beradi. Bu hamkasblaringizning ishonchini qozonishga yordam beradi.
2	Shaxslararo muloqot	Bu yakkama-yakka og'zaki muloqot sifatida ham tanilgan. Ushbu muloqot shakli ikki kishi o'rtasida sodir bo'ladi. Bu fikrni aniq bildirayotganda ko'rish imkonini beradi. Boshqa odamning reaksiyalari, sharhlari, verbal va nonverbal ko'rsatkichlarni tushunib yetayotganda yoki tushunmaslikni aniqlashga yordam beradi. Muloqot qilish uchun kimdir bilan gaplashish shart emas. Bu yaqin atrofda nima sodir bo'layotganidan xabardor bo'lish bilan bog'liq. Avval tinglash, keyin o'ylab ko'rish va keyin javob berish afzaldir.
3	Kichik guruh muloqoti	Kichik guruhlardagi muloqotda odamlar soni ko'payadi. Siz faqat bir kishi bilan gaplashishdan bir necha kishidan iborat guruhga aylanasiz. Jamoa yig'ilishlari, kengash yig'ilishlari va savdo yig'ilishlari kichik yig'ilishlarga misoldir. Guruh yetarlicha kichikki, hamma bir-biri bilan suhbatlasha oladi. Munozarani davom ettirish va hammaga gapirish uchun vaqt berish maqsadga muvofiqdir.
4	Jamoatchilik bilan aloqa	Bu uslub, shuningdek, "omma oldida nutq so'zlash" deb ham ataladi. Indivud bir vaqtning o'zida odamlarning katta guruhiga gapiradi. Ommaviy muloqot nutqlar, siyosiy kampaniyalar va taqdimotlarni o'z ichiga oladi.

Bunday muloqotda tinglovchilar soni ko'proq bo'lganligi sababli, ular bilan gaplashishdan oldin tushunarli atama va iboralardan foydalanish hamda fikrlarni tartibga solish imkonini beradi.

Samarali muloqot jarayonida verbal muloqot ko'nikmalarini egallash muhim ahamiyat kasb etadi. Verbal muloqot ovoz balandligi, ovoz tezligi, ohang, til va grammatik tuzilma kabi tarkibiy qismlarni o'z ichiga olib, xabarni tinglovchiga aniq va to'g'ri yetkazishga xizmat qiladi. Ushbu komponentlar bo'lajak fransuz tili o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishda muhim omil hisoblanadi.

Xususan, grammatikaning to'g'ri qo'llanishi ravon nutqni ta'minlasa, ovoz ritmi va ohang auditoriya e'tiborini jalb etishda muhim ahamiyat kasb etadi. Pedagogik faoliyat jarayonida bo'lajak fransuz tili o'qituvchilari turli kommunikativ to'siqlarga duch kelishlari mumkin. Ushbu to'siqlarni bartaraf etish uchun ularning mohiyatini anglash va o'quv jarayonida amaliy tajribalar orqali yengib o'tish zarur. Shunday ekan, verbal muloqot ko'nikmalariga ega bo'lish bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishning muhim shartlaridan biridir.

Verbal muloqot dialogik jarayon sifatida nafaqat gapirish, balki tinglash va savol bera olish qobiliyatlarini ham qamrab oladi. Bizning fikrimizcha, verbal muloqotda faol ishtirok etish shaxsning milliy o'z-o'zini anglash darajasi, ijtimoiy jarayonlarning demokratlashuvi hamda kasbiy tayyorgarligi bilan uzviy bog'liqdir. Bu jarayon shaxsning etnik-madaniy kompetensiyasi va suhbatdoshga nisbatan bag'rikeng munosabati bilan belgilanadi.

Bo'lajak chet tili o'qituvchilarining verbal muloqot ko'nikmalari va nutq odobini rivojlantirish so'z va lug'atni mavzuga mos tanlash, dialogik mashqlar orqali tayanch iboralarni qo'llash, shuningdek, autentik materiallar (filmlar, videodarslar) asosida til, urg'u va nonverbal belgilarni anglash orqali amalga oshiriladi. Til o'rganish va o'qitish jarayonida verbal muloqot va nutq odobi yetakchi o'rin tutib, mazkur metodik yondashuv tadqiqot metodologiyasi bilan bevosita bog'liqdir [Ximmataliyev, D.O., 2020: 122–124].

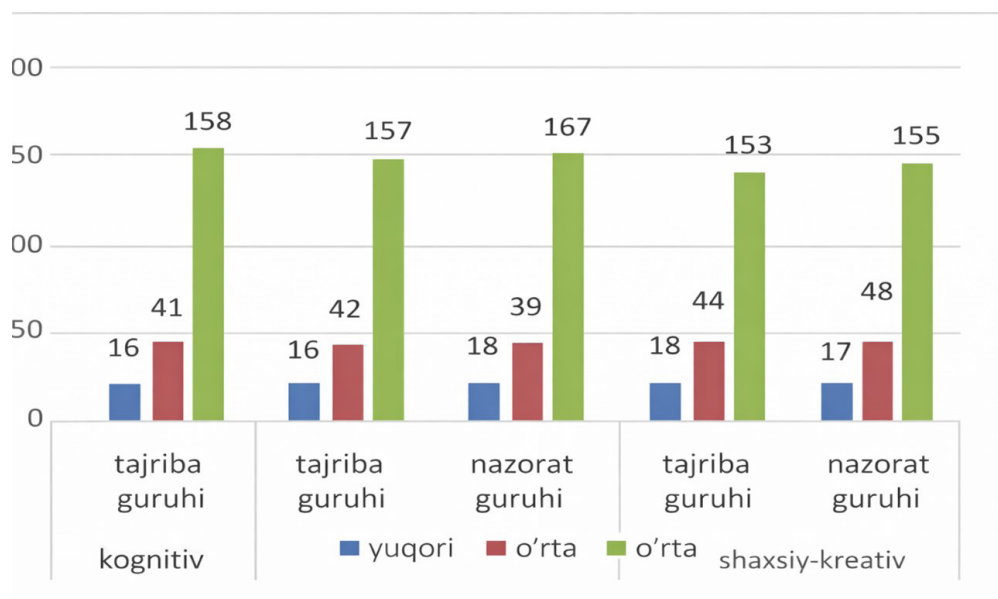
Samarali verbal muloqot faol tinglash, aniq va ravon nutq, mos til va ohangdan foydalanish, noverbal signallarni anglash hamda ishonch bilan fikr bildirish kabi qobiliyatlarni o'z ichiga oladi. Xabarni to'g'ri talqin qila oladigan va unga mos munosabat bildiradigan pedagoglar kasbiy faoliyatda yuqori natijalarga erishadilar. Shu bois nutq odobi qoidalariga rioya qilish muloqotni boshlash, davom ettirish va yakunlashning zaruriy sharti hisoblanadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Bo'lajak fransuz tili o'qituvchilarining verbal-kasbiy kompetensiyasini takomillashtirish jarayonida tajriba-sinovning aniqlash bosqichi asosiy rol o'ynadi. Ushbu bosqichda talabalarning verbal muloqotga bo'lgan yondashuvi, kasbiy tayyorgarlik darajasi va shaxsiy munosabati tahlil qilindi. Sinovning asosiy maqsadi pedagogik va og'zaki kasbiy bilimlarni rivojlantirish hamda bo'lajak o'qituvchilarning verbal-kasbiy ko'nikmalarini oshirish bo'yicha tizimli ishlarni amalga oshirishdan iborat edi.

Tajriba doirasida DTS talablariga mos ravishda ishlab chiqilgan integratsiyalashgan o'quv modullari qo'llanildi. Mazkur modullar: "Les études", "Les jeunes et le sport", "Pourquoi on étudie la langue étrangère?" va "L'homme et la langue" bo'lib, ular shaxslar, millatlar, madaniy odatlar, fransuz va o'zbek yoshlari hayoti, sog'lom turmush, fransuz tilini o'rganish motivatsiyalari, AKT vositalari hamda mutaxassislik mavzularini qamrab oladi. Modullar talabalarning verbal muloqot ko'nikmalarini amaliyotda sinovdan o'tkazish va ularni kasbiy kompetensiya shakllanishiga jalb etish imkonini berdi.

Tahlil natijalari shuni ko'rsatdiki, verbal muloqot orqali kasbiy kompetensiyani takomillashtirish uchta mezon bo'yicha baholandi. Har bir mezon doirasida talabalarning verbal-kasbiy muloqot ko'nikmalari dastlabki va yakuniy bosqichlarda o'lgandi. Tajriba natijalari diagramma ko'rinishida taqdim etilib, verbal muloqot ko'nikmalarining tizimli rivojlanishi va kasbiy tayyorgarlik darajasining oshishi aniqlandi.

1-rasm: Samaradorlik ko'rsatkichi

Bo'lajak fransuz tili o'qituvchilari o'rtasida og'zaki-kasbiy kompetensiyani takomillashtirish bo'yicha yakuniy tahlil ma'lumotlarining qiyosiy tahlili samarali ekanligini ko'rsatdi va tadqiqot gipotezasini tasdiqlash imkonini berdi. Muloqot vositasida bo'lajak fransuz tili o'qituvchisining kasbiy kompetensiyasi tajriba-sinov guruhida nazorat guruhiga qaraganda yuqoriroq darajada namoyon bo'ldi: ular o'ziga ishonchni, pedagogik, lingvistik va verbal muammolarni hal qilishda ijodiy, nostandart yondashuvni namoyish etdilar, zaruriy kasbiy va shaxsiy muhim fazilatlarini ko'rsatdilar.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik imkoniyatlarini rivojlantirish integratsiyalashgan yondashuv orqali, "Xorijiy til" fan modullari yordamida amalga oshirilishi lozim. Bu jarayonda talabalarning verbal, noverbal va paraverbal kommunikatsiya vositalarini samarali qo'llash, shuningdek, texnologik va shaxsga yo'naltirilgan metodlarni moslashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Verbal-kasbiy kompetensiyani rivojlantirish modeli mantiqiy tuzilma va ilmiy asoslangan yondashuvga ega bo'lib, u selektivlik, diqqat, samaradorlik va ijodiy sezgi mezonlari orqali talabani kasbiy tayyorgarlik darajasini aniqlash imkonini beradi.

Shuningdek, og'zaki muloqot vositalaridan foydalanish orqali kasbiy kompetensiyani oshirish mezonlari pedagogik salohiyat va ta'lim darajasiga mos bo'lishi, shuningdek, kognitiv, operatsion va shaxsiy-ijodiy komponentlarni qamrab olishi lozim. Ushbu yondashuv bo'lajak o'qituvchilarning verbal-kasbiy ko'nikmalarini tizimli rivojlantirish va amaliy faoliyatga samarali tatbiq etish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Адольф В.А. Теоретические основы формирования профессиональной компетентности учителя: автореф. дис. д-ра пед. наук. – М., 1998. – 48 с.
2. Ashurov, A. Kommunikativ kompetensiya tushunchasi va uning mazmun-mohiyati. Scientific-methodological electronic journal "Foreign Languages in Uzbekistan", 2020, № 1(30), 76–83. <https://journal.fledu.uz>, ISSN: 2181-8215
3. Po'latova O.H. Kasbiy faoliyatida muloqotning roli. Sentral asian research journal for interdisciplinary studies (carjis) issn:2181-2454 volume 2 | issue 1 | 2022. 192-b
4. Ximmataliyev, D.O. Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy kompetentlikni rivojlantirish mexanizmi. Zamonaviy ta'lim / 2020, 7(92).
5. Ne'matova, G.A., Jurayev, T.A. Pedagogical conditions for the formation of socio-cultural competence of students. Xorazm Ma'mun Akademiyasi Axborotnomasi, 2022, №2.
6. Abdurashidovna, D. D., & Khudayberdiyevna, K. Z. (2022). Scientific and Methodological Foundations for Studying the Problem of Using Modern Pedagogical Technologies in Education. International Journal of Human Computing Studies, 4(4), 14-18.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №2(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.